

Huvudman

Ulricehamns kommun
kommun@ulricehamn.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Dalums skola i Ulricehamns kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 12 januari 2023

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Ulricehamns kommun att senast **måndag den 2 oktober 2023** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande arbetet mot kränkande behandling. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Ulricehamns kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Ulricehamns kommun ska vidta följande åtgärder

1. Se till att rektorn återigen innan den 1 oktober 2023 klargör skyldigheten för all skolpersonal att de vid kännedom om att en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling ska göra en anmälan till rektorn. Rektorn ska dokumentera hur och när informationen har förmedlats. Rektorn ska också dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit under perioden 19 augusti – 1 oktober 2023. Dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (2 kap. 34 §, 6 kap. 5 och 10 §§ skollagen, Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar).

2. Se till att rektorn anmäler de fall av kränkande behandling som kommer till rektorns kännedom vidare till huvudmannen för utbildningen. Huvudmannen ska också dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit under perioden 19 augusti – 1 oktober 2023. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (2 kap. 34 §, 6 kap. 5 och 10 §§ skollagen, Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar som avser klargörande av personals ingripande vid kränkande behandling, utredning av elever som upprepat stör ordningen, uppträder olämpligt eller gör sig skyldiga till allvarlig förseelse samt plan mot kränkande behandling.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2022:9159) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har hösten 2022 genomfört en tillsyn av Dalums skola i Ulricehamns kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen har den 12 januari 2023 beslutat att förelägga Ulricehamns kommun att senast den 12 april 2023 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling. Ulricehamns kommun har den 12 april 2023 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet.

Skolinspektionen har den 17 maj 2023 genomfört intervjuer med lärare, övrig personal i skolan och rektor. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Ulricehamns kommun har följt föreläggandet samt om påtalade brister har avhjälpats.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Åtgärder mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen beskriver i redovisningen att rektorn informerat personalen muntligen om skyldigheten att anmäla till rektorn när det framkommer att en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling. Detta skedde vid en arbetsplatsträff den 9 januari 2023. Under perioden 2 januari till den 2 april 2023 har det, enligt huvudmannens redovisning, inkommit tre sådana anmälningar.

I intervju bekräftar skolpersonal (bland annat lärare) att rektor har pratat med personalen om att den som får kännedom om en eventuell kränkning ska göra en anmälan till rektor, men att de fortfarande diskuterar vilka slags händelser som ska anmälas som kränkande behandling. Personalen berättar att det, även om det blivit lugnare på skolan, fortfarande finns ett dåligt språkbruk med kränkande ord hos eleverna. De säger att de känner sig lite osäkra på vad som ska anmälas och inte och ger som exempel att det måste vara så att det är någon som blir kränkt av orden och att det är då som det ska anmälas. Personalen anser att det borde vara fler än tre anmälningar om kränkande behandling registrerade hos huvudmannen under perioden. De beskriver att de ser och agerar, men att de inte alltid skriver in kränkningarna i systemet. På frågan om de berättar för rektorn när kränkningar sker, även om de inte anmäls formellt, svarar personalen att de ibland pratar med rektorn och att de ibland först utreder genom att prata med berörda elever och föräldrar. Personalen beskriver vidare att tillfällen då elever slåss ofta anmäls på ett annat sätt och inte som kränkande behandling.

Att händelser där elever slåss anmäls på ett annat sätt bekräftas av rektor som beskriver att hon tror att detta i så fall anmäls som en incident och inte som kränkande behandling. Det är enligt rektorn främst de verbala kränkningar som ses som kränkande behandling. Om det är någon som gjort sig illa i ett slagsmål anmäls inte det som kränkande behandling. Rektor uppger vidare att alla formella anmälningar om kränkande behandling skickas vidare till huvudmannen. Däremot informeras inte huvudmannen om de kränkningar som skett, men som har hanterats och utretts på skolan och som rektor fått kännedom om av personalen i efterhand. Systemen och det som läggs in där stämmer inte med verkligheten, säger rektor och beskriver att personalen inte har vanan av eller tid för att rapportera. Rektor uppger att det därmed inte finns någon statistik på vad som händer på skolan. Rektor säger att de behöver fortsätta arbeta med detta och att de behöver fortsätta prata om vad som är kränkande behandling och vart gränserna går.

Rättslig reglering

Enligt 2 kap. 34 § skollagen ska huvudmannen se till att personalen som har hand om utbildningen ges möjlighet till kompetensutveckling och att all personal i verksamheten har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Av 6 kap. 5 § skollagen framgår att huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i detta kapitel, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget.

Av 6 kap. 10 § skollagen framgår att en lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Av prop. 2005/06:38 s. 136-137 framgår att kränkande behandling i dagligt tal kan omfatta många olika situationer medan kränkande behandling i skollagens mening är ett snävare begrepp som innefattar bland annat fysiska handlingar eller angrepp med ord som kränker en elevs värdighet. Kränkningarna kan bestå av till exempel nedsättande ord om exempelvis någons övervikt, hårfärg eller klädsel eller att någon råkar vara en "plugghäst". Kränkande behandling kan även vara psykiska kränkningar genom t.ex. utfrysning eller fysiska handlingar såsom knuffar, krokben eller att rycka någon i håret.

Enligt Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar, har rektor som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna. Vidare framgår att rektorn, inom givna ramar, har ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det fortfarande finns brister i arbetet med att anmäla och utreda kränkande behandling.

Av uppföljningsintervjuerna med personal och rektor framgår att personal fortfarande inte alltid anmäler till rektor när en elev utsatts för kränkande behandling. Vidare framgår att rektor inte anmäler samtliga händelser vidare till huvudmannen. Istället förekommer att kränkningar utreds och hanteras direkt på skolan, utan att dessa uppgifter om att elever upplever sig ha utsatts för kränkande behandling anmäls till huvudmannen. Det framgår också av intervjuerna att det är otydligt för både rektor och skolpersonalen vad som är att bedöma som en kränkande behandling. I tillsynen framkommer att personal bedömer att fysiska kränkningar i samband med exempelvis slagsmål inte är att anse som kränkande behandling. Huvudmannen behöver därför i sin informationsinsats säkerställa att personal och rektor får information och kunskap om vad som är att betrakta som kränkande behandling och att såväl verbala som fysiska kränkningar, såsom till

exempel slagsmål, ska anmälas och utredas i enlighet med skollagens bestämmelser.

Om huvudmannen inte ges en samlad bild av de kränkningar som sker får huvudmannen inte heller möjlighet att utreda det inträffade och på övergripande nivå vidta de åtgärder som behövs för att tillförsäkra eleverna en trygg skolmiljö i framtiden. Därmed bedömer Skolinspektionen att de insatser som gjorts och som huvudmannen redovisat inte varit tillräckliga och ytterligare åtgärder behöver vidtas för att klarlägga för personal och rektor när en anmälan ska göras.

Områden utan konstaterade brister

Trygghet och studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I den redovisning som huvudmannen inkommit med beskrivs att det genomförts informations- och fortbildningsinsatser med personalen på arbetsplatsträffar. Vidare beskriver huvudmannen att skolan inlett en utredning avseende elever som upprepat stör ordningen, uppträder olämpligt eller gör sig skyldiga till allvarliga förseelser.

I intervjuer bekräftar personalen att rektorn har pratat med dem om hur de ska agera. Informationen har skett i samband med arbetsplatsträffar och de uttrycker att det blivit tydligare för dem hur de får och bör agera när situationer uppstår. Personalen säger att det känns tryggare att gå emellan i situationer när man vet vad som gäller. De beskriver vidare att de avser arbeta vidare med dessa frågor och även med förebyggande insatser för att förbättra tryggheten för eleverna. Även rektorn uppger att informationsinsatserna genomförts som planerat och redogör för att ytterligare insatser kommer att göras i samband med terminsstart i augusti 2023 när det också kommer ny personal.

Beträffande utredning av elever som upprepat uppträder ordningsstörande beskriver rektorn i intervju hur sådana utredningar genomförts på olika sätt. I något fall har en formell och mer omfattande utredning genomförts och för andra elever har utredning skett genom samtal med elev och vårdnadshavare. Resultaten av utredningar och de åtgärder som vidtagits gällande dessa elever har dokumenterats, enligt rektorn. Rektor uttrycker fortfarande en osäkerhet gällande hur en sådan utredning ska utformas och hur omfattande den bör vara. Rektor redogör för att de på skolan börjat prata om att använda en mall för dokumentation vid ordningsstörningar.

Rättslig reglering

Av 5 kap. 3 § skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på

undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Av 5 kap. 6 § skollagen framgår att personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Detta innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar. En åtgärd enligt första stycket får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter. Enligt de förutsättningar som anges i 7-23 §§ får det beslutas om utvisning ur undervisningslokalen, kvarsittning, tillfällig omplacering, tillfällig placering utanför den egna skolenheten, avstängning och omhändertagande av föremål. Även sådana åtgärder får vidtas endast om de står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter.

Av 5 kap. 9 § skollagen framgår att om en elev i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare.

Av 5 kap. 10 § skollagen framgår att med utgångspunkt i vad som har framkommit vid en utredning enligt 9 § första stycket ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen vidtagit åtgärder och att verksamheten vid Dalums skola inte längre brister i förhållande till författningarnas krav inom detta område. Skolinspektionen förutsätter emellertid att de åtgärder som planerats blir av och att utredningar om elevers ordningsstörande beteende framöver genomförs i den omfattning som skolan bedömer att det finns behov av. Ärendet avslutas därmed i denna del.

Plan mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen skriver i sin redovisning att en plan mot kränkande behandling som gäller specifikt för Dalums skola upprättats för läsåret 2022/23. Denna plan är bifogad i redovisningen. Personalen som intervjuats i samband med uppföljningen bekräftar att de känner till den nya planen och beskriver att de arbetat med den gemensamt. Personalen säger att planen är en sammanfattning och beskrivning av hur de arbetar och uttrycker att den kan vara ett stöd. Det känns som att planen speglar vårt arbete, säger personalen.

Rättslig reglering

Av 6 kap. 8 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga

och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten vi Dalums skola uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Anna Hultgren

Beslutsfattare

Signerat av: Anna Hultgren

X Jenny Lind

Föredragande

Signerat av: Jenny Lind

I ärendets slutliga handläggning har även Frida Eek medverkat.